DATAFORSTÅELSE

DIGITALT SELVFORSVAR DATAETIK

Et samarbejde mellem
LB Forsikring, CFU og
Pernille Tranberg

DATA FORSTÅELSE

DATAFORSTÅELSE
- EN DEL AF SKOLENS DANNELSESPROJEKT

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

DATA FORSTÅELSE

TEKNOLOGIFORSTÅELSE

Et forsøg i folkeskolen fra 2018 - 2020
på 46 skoler.

- Som selvstændigt fag fra 1. - 9. klasse
- Og som dimension i dansk, matematik, naturfag, håndværk og design, samfundsfag og billedkunst

Og mens vi venter på den politiske beslutning ...

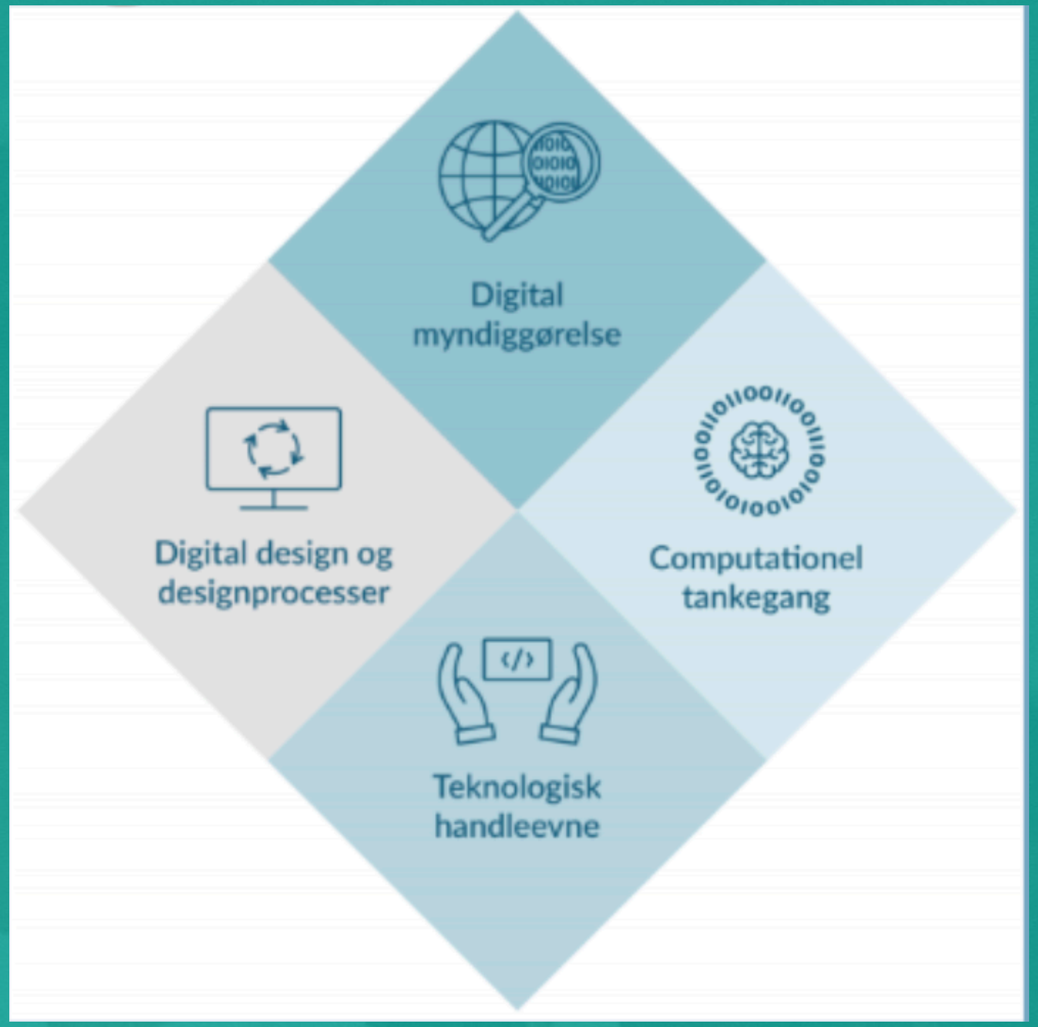

DATA FORSTÅELSE

HVORDAN

LB Forsikring + Centre for Undervisningsmidler – en del af Danske Professionshøjskoler +

WORKSHOPS FOR LÆRERE ...

- MÅSKE OGSÅ I JERES KOMMUNE?
- PÅ JERES SKOLE?

LÆRINGS-RESSOURCER

- FILM
- SPIL
- FORLØB
- DIAS
- LINKS
- TEDTALKS

DATAFORSTÅELSE

5 TEMAER

1. Samfunds-og forretningsmodeller
2. Privat vs offentlig (det du selv kan styre)
3. Digitale fodspor
4. Datasikkerhed
5. Dataetik & Fremtiden

‘TED-talk videoer’, cases på video, qvizzer og dilemaer samt spil og undervisningsforløb: Datafisk, Byg smart house, Hvad er data
Alt sammen på dataforståelse.dk

DATA FORSTÅELSE

BIO

- Tidl journalist på Politiken, Tænk og redaktionel udv chef på Berlingske
- Sidste 10 år arbejdet med privacy og dataetik - Co-founder af DataEthics.eu
- Fake names på Facebook, Instagram, Fitbit og andre jeg ikke stoler på
- Underviser børn og skolelærere via dataforståelse.dk
- Arbejder med forskningsetik via dataforgood.science
- Skriver digitale medieklummer i Politken

https://www.linkedin.com/search/results/content/?keywords=thomas%20normark&position=0&searchId=69c86eb4-7544-44e9-af8f-4de1d3fba7b2&sid=4%40g&update=urn%3Ali%3Afs_updateV2%3A(urn%3Ali%3Aactivity%3A6858705982902587392%2CBLENDED_SEARCH_FEED%2CEMPTY%2CDEFAULT%2Cfalse)

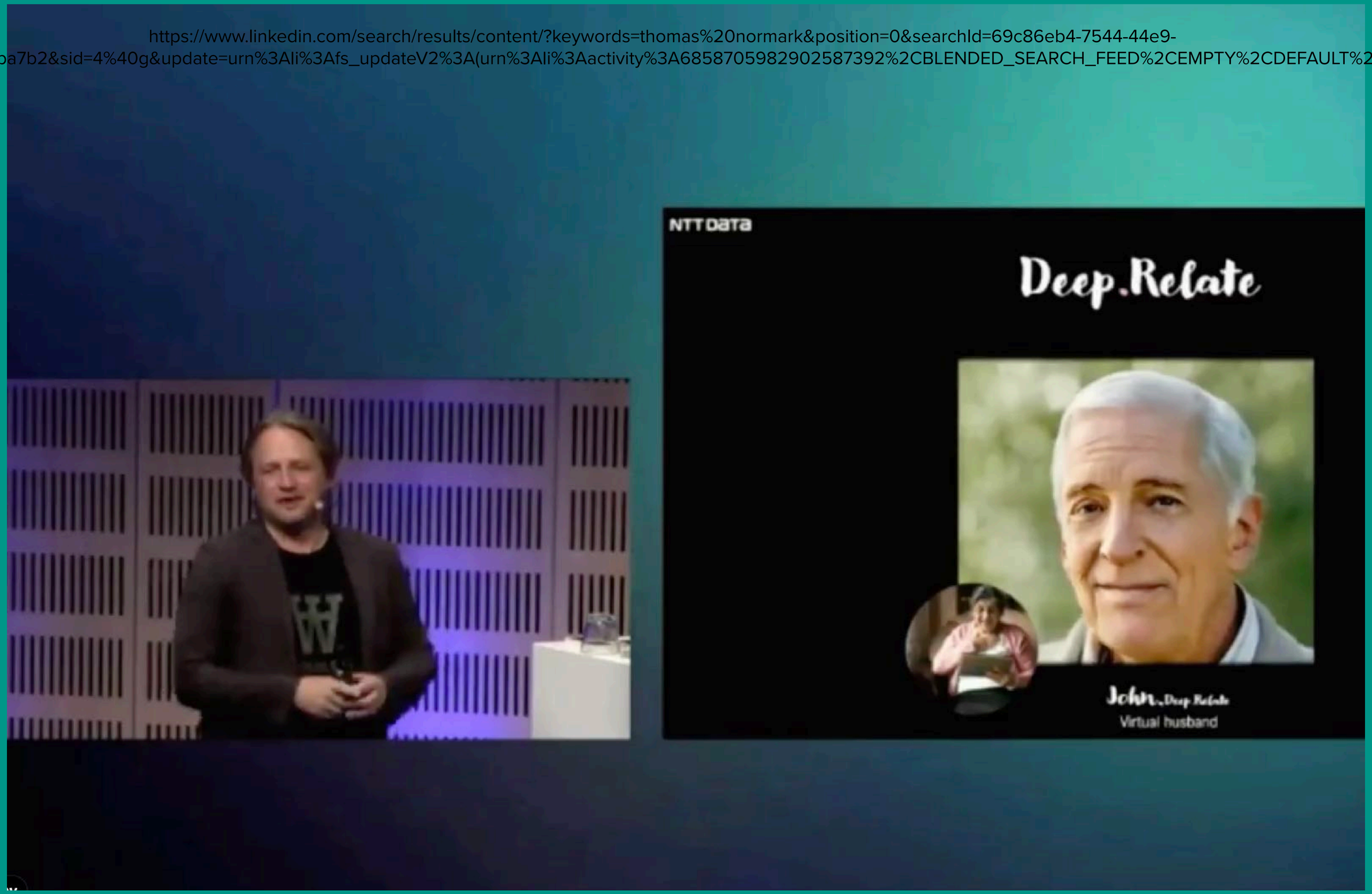

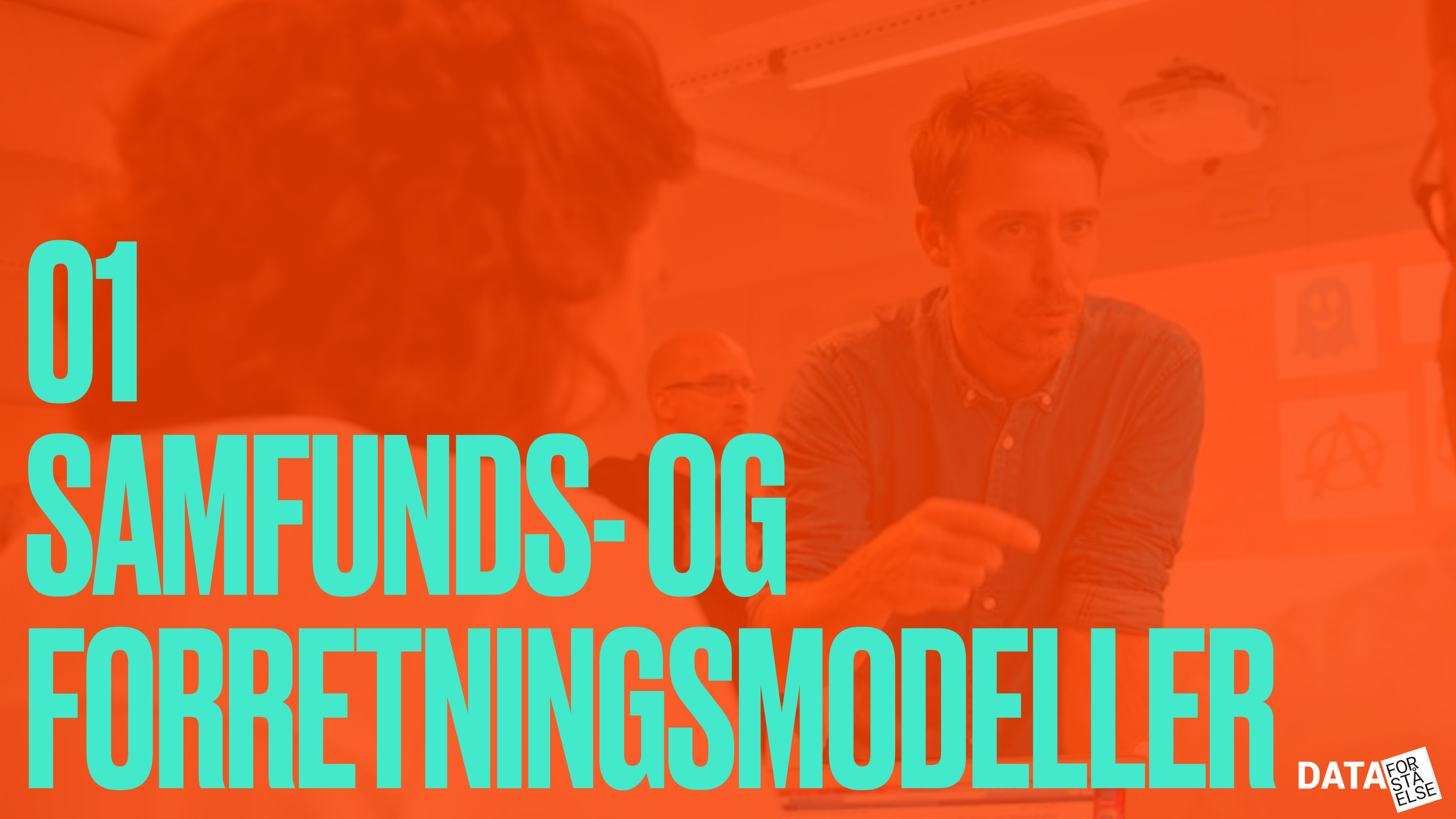

01 SAMFUNDS- OG FORRETNINGSMODELLER

DATA FORSTÅELSE

DATADIKTATUR.

WSJ

OVERVÅGNINGSKAPITALISME

DATA DEMOKRATI

GDPR:
DATAPORTABILITET & DATARETTIGHEDER

DATA GOVERNANCE ACT:
DATA INTERMEDIARIES

STATEN

- håndhæve lovene
- fremme et spirende marked for privacy/dataetik
- være rollemodel og købe dataetisk ind (white paper om public procurement)
- støtte forskning i PbD, anonymisering mv

delt ansvar

DATADEMOKRATI

INDIVIDER

- de skal lære at beskytte deres data og ‘empower’ dem selv med deres data
- de skal stille krav til stat og virksomheder
- de skal vælge gode alternativer

VIRKSOMHEDER & ORG

- skabe digital tillid med dataetik
- give kunderne kontrol over egne data
- innovere med Privacy by Design

FORRETNINGSMODELLER

DILEMMA

slido.com
#2021-4

DISTRIKCHEF, POSTNORD

PETER BRICHS

Data er ikke bare fremtiden

DHL
EXCELLENCE. SIMPLY DELIVERED.

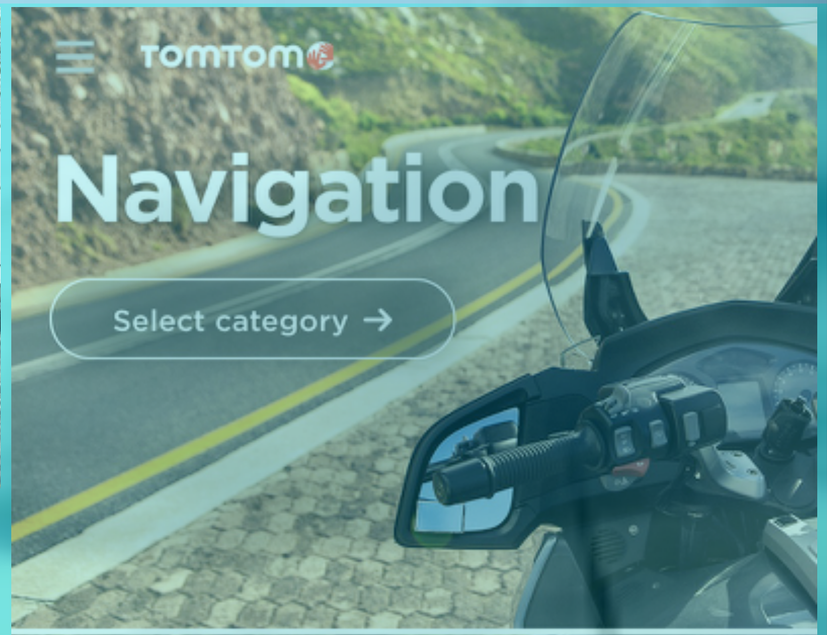
TOMTOM
Navigation
Select category →

Sports
Select a sport →

DÅRLIGE MÅDER AT BRUGE DATA PÅ

Prisdifferentiering.

Profilering.

Forudsigelser.

Mikrotarifiering.

Bias.

HVAD ER DATA?

UNDERVISNINGSMATERIALE

DATA FORSTÅELSE

PRÆSENTATION 1: GRUNDLÆGGENDE OM DATA

I dette grundforløb skal eleverne først se en lille video og arbejde med en grafisk oversigt over forskellige former for data.

Derefter skal eleverne igennem en række mindre aktiviteter.

Først skal de undersøge forhold omkring personhenførbare data ved dels at lave deres egne dataprofiler og dels undersøge, hvad de egentlig kan finde ud af om en klassekammerat digitalt,

Dernæst skal eleverne undersøge eksempler på måder, hvorpå samfund og erhvervsliv benytter mønstre i data på forskellig vis.

Præsentation 1 estimeres til 3-4 lektioner.

Fra denne præsentation kan du vælge at gå til en eller flere af de andre små forløb, som du ser her ved siden af, og som på forskellig vis udfolder databegrebet.
Hvert af disse forløb er estimeret til 4-6 lektioner.

PRÆSENTATION 2: DEAR DATA

I dette forløb skal eleverne arbejde med at indsamle data og visualisere dem på kreative måder. Fokus i forløbet er på, hvordan man altid laver til- og fravalg, når man indsamler data, og på, hvordan datarepræsentation derfor altid kun viser et udsnit af virkeligheden.

PRÆSENTATION 3: LØS ET PROBLEM MED DATA

I dette forløb arbejder eleverne først med små maskinlæringsværktøjer og dernæst med en casebaseret opgave, hvor de skal anvende et af værktøjerne til at finde på gode løsninger på problemer ved hjælp af data.

PRÆSENTATION 4: DATA BINGO

I dette forløb skal eleverne arbejde med, hvordan data bruges af kunstige intelligenser i en række forskellige sammenhænge. Når de har lært de forskellige måder at kende, skal de spille bingo, hvor de skal matche svar til spørgsmål.

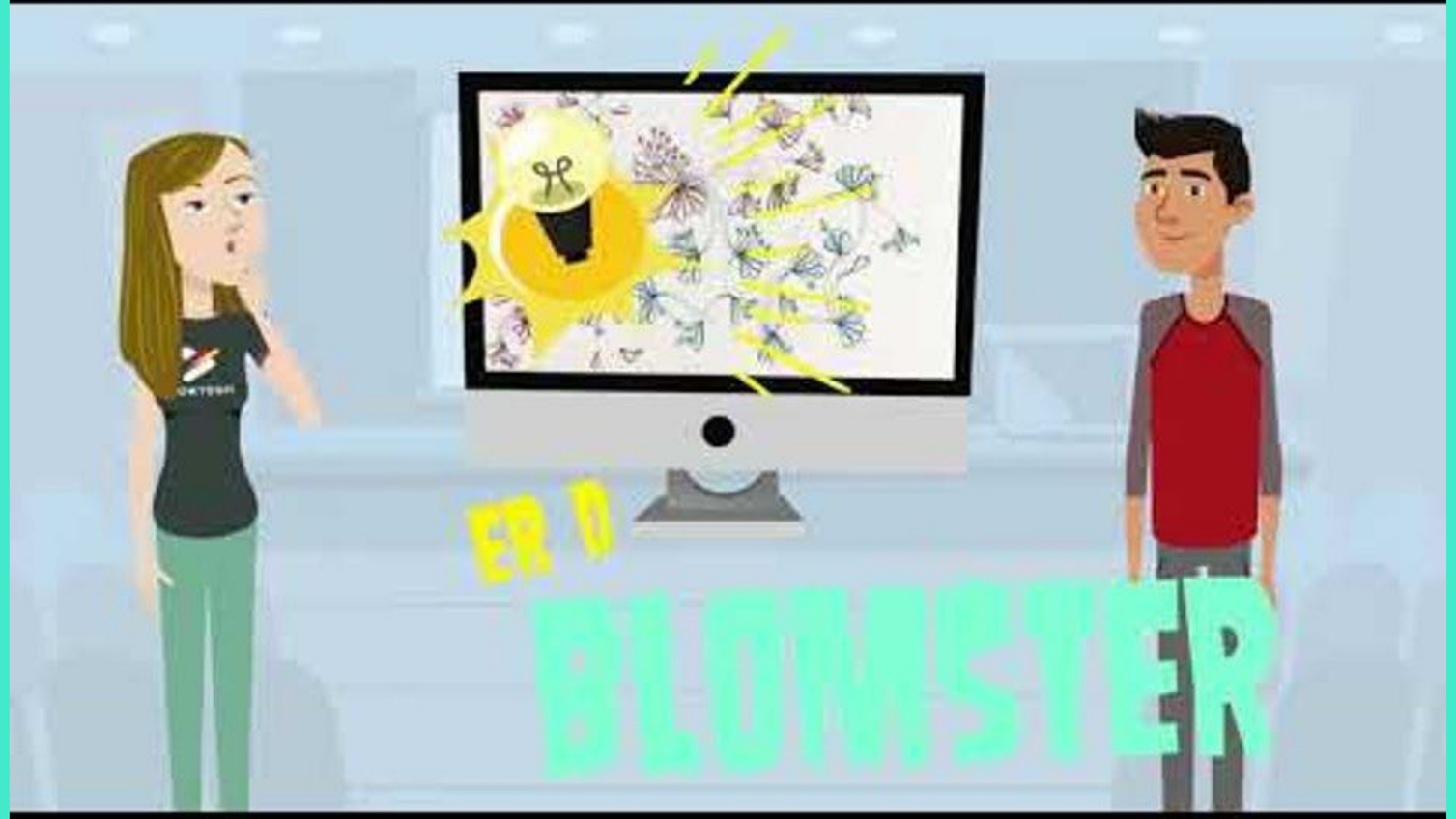

se video her

Læg mærke til de eksempler på data, der nævnes undervejs

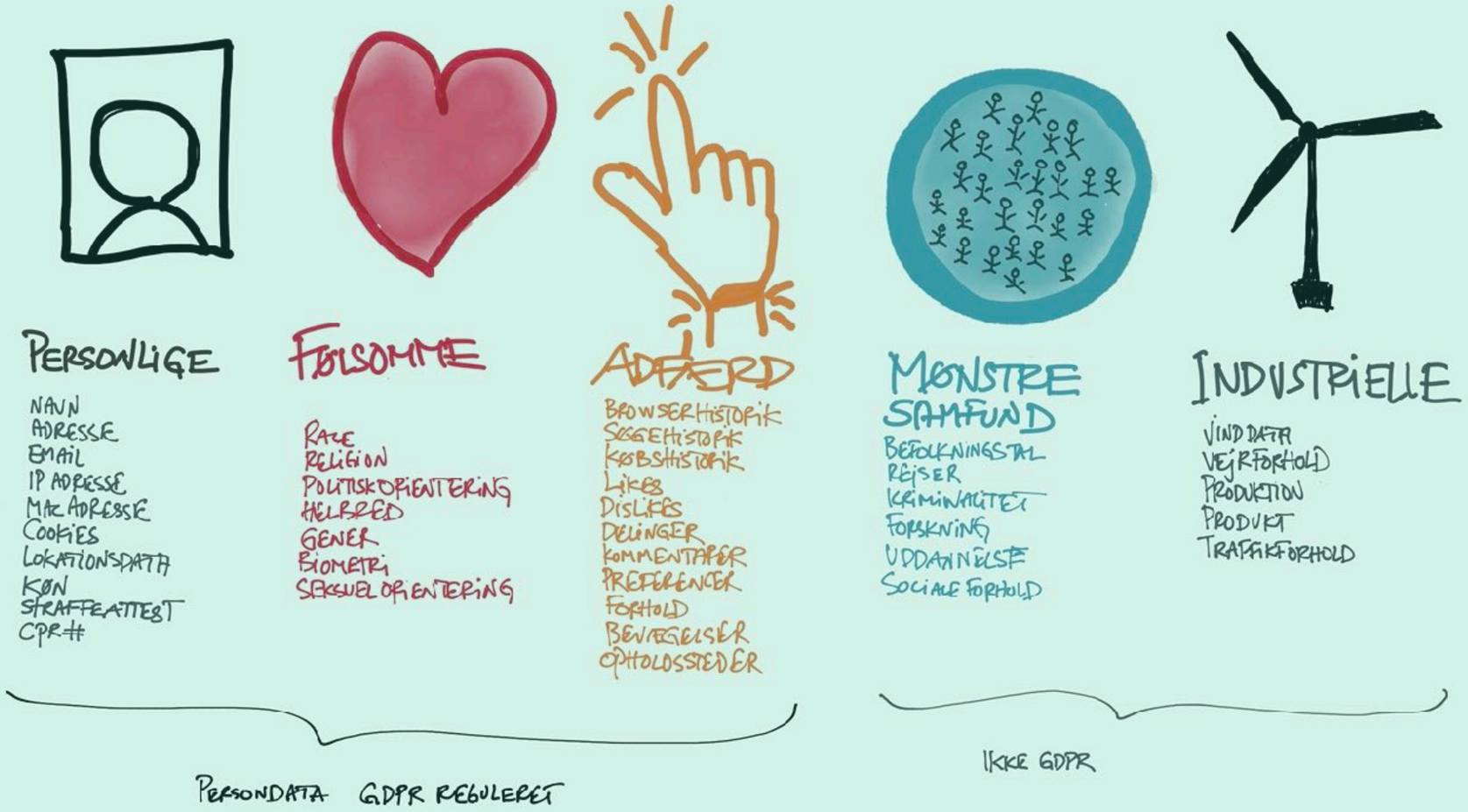
PERSONLIGE
NAVN
ADRESSE
EMAIL
IP ADRESSE
MAC ADRESSE
COOKIES
LOKATIONSDATA
KØN
STRAFFEATTEST
CPR#
FØLSOMME
RACE
RELIGION
POLITISK ORIENTERING
HELBRED
GENER
BIOMETRI
SEKSUEL ORIENTERING
ADFÆRD
BROWSERHISTORIK
SØGEHISTORIK
KØBSHISTORIK
LIKES
DISLIKES
DELINGER
KOMMENTARER
PREFERENCER
FORHOLD
BEVÆGELSER
OPHOLDSSTEDER
MØNSTRE SAMFUND
BEFOLKNINGSTAL
REJSER
KRIMINALITET
FORSKNING
UDDANNELSE
SOCIALE FORHOLD
INDUSTRIELLE
VINDDATA
VEJRFORHOLD
PRODUKTION
PRODUKT
TRAFIKFORHOLD
PERSONDATA GDPR REGULERET
IKKE GDPR

PAUSE

TIL 13.45

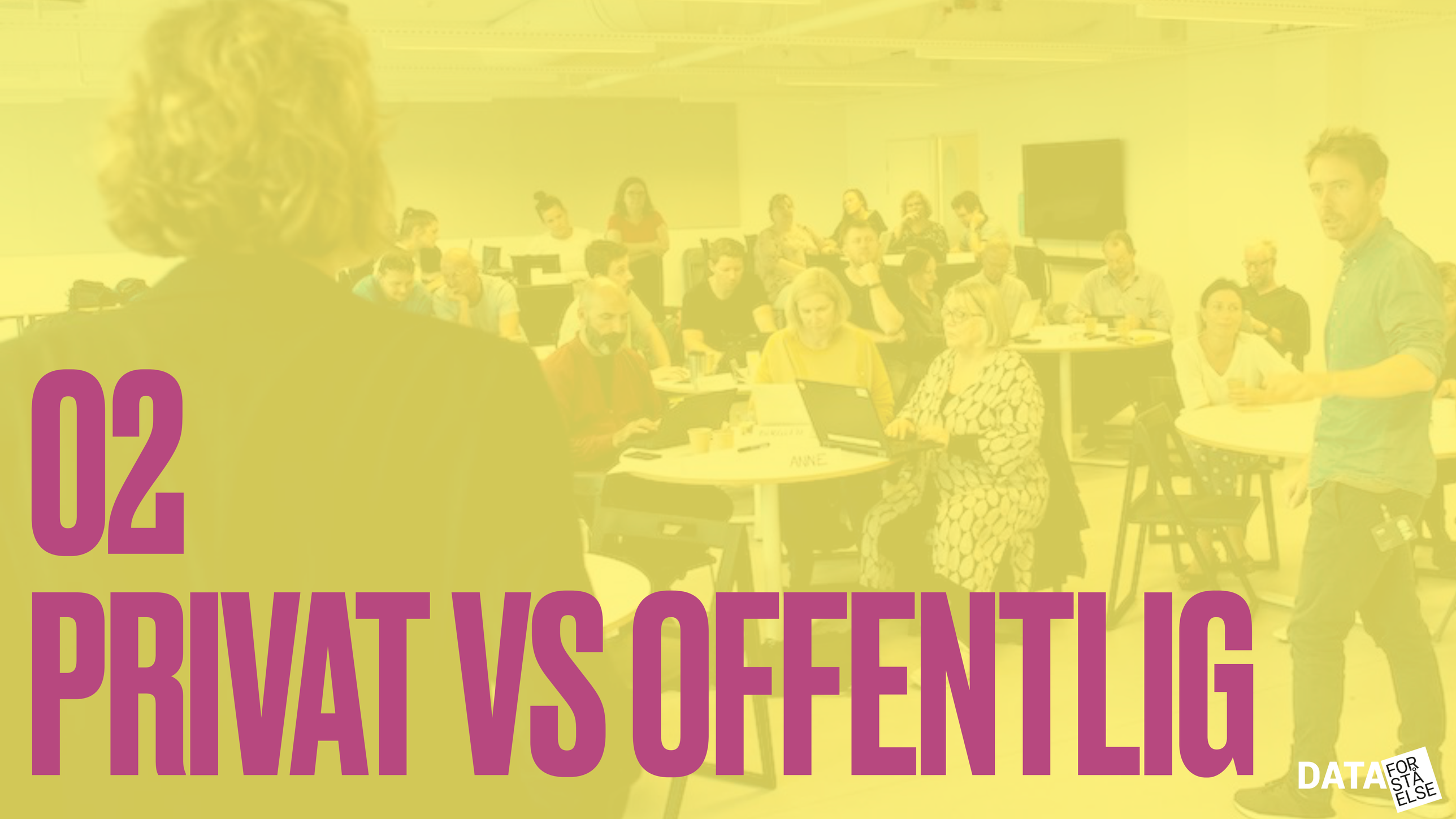

02
PRIVAT VS OFFENTLIG

DATA FOR STÅ ELSE

“Rejser til Afrika.
Håber ikke jeg får AIDS.
ha-ha, det var for sjov.
Jeg er jo hvid”

FOR STÅ ELSE

QUIZ

slido.com

#2021-4

TIKTOK, SNAP, INSTA - ALLE SOCIALE MEDIER

Alle børn under 13 (eller 16) burde:

- Begynde så sent som muligt (aftal i klassen)
- Forstå hvad det vil sige at være offentlige mennesker
- Bruge et andet navn en dit eget - kælenavn (fakenamegenerator.com)
- Bruge VPN

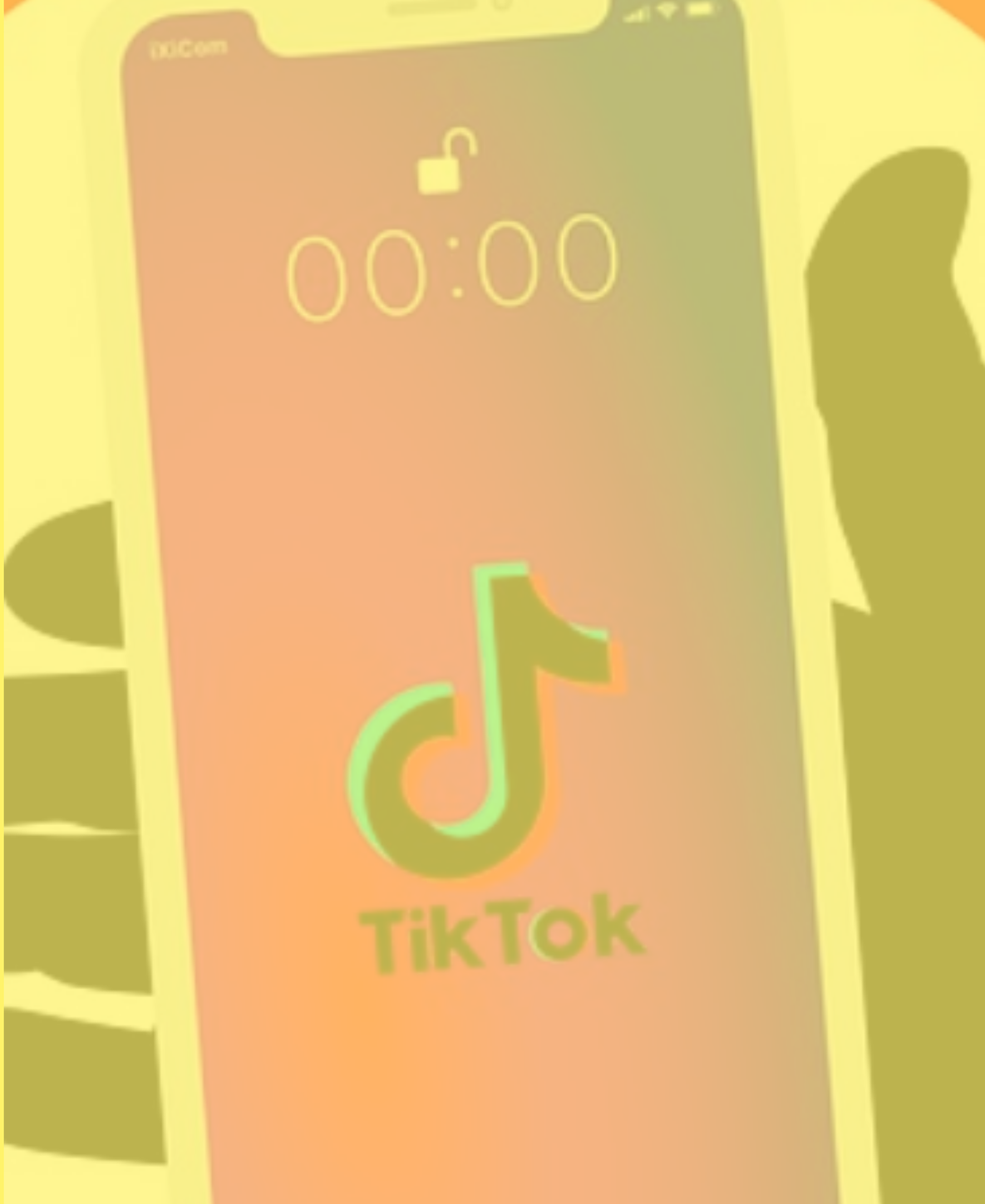

MANIPULERENDE ADFÆRDSDESIGN

- SE DINE VENNERS LOKATION
- KØB NU - KUN 2 TILBAGE (‘DARK PATTERNS’)
- HVIS DU IKKE SVARER INDEN 24 TIMER, LUKKER SAMTALEN
- GRATIS FRAGT

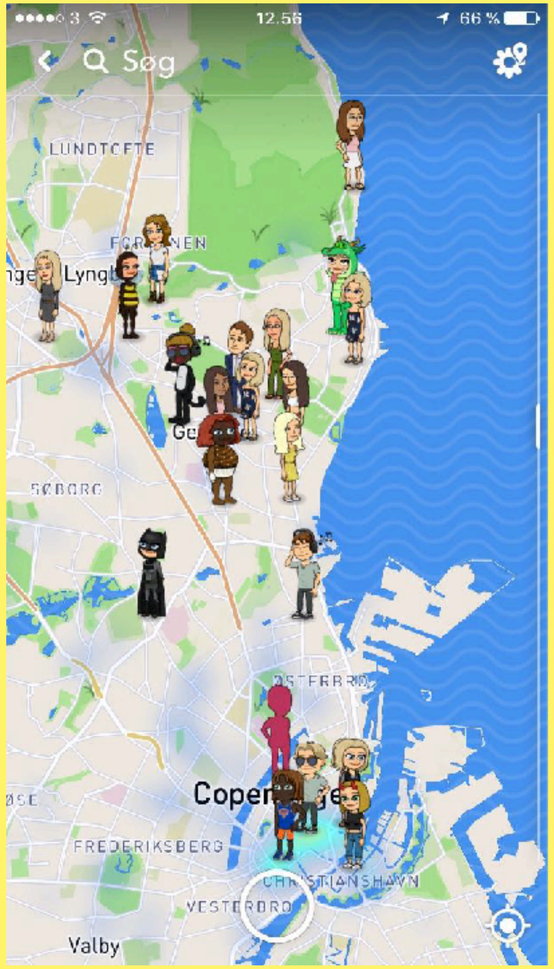

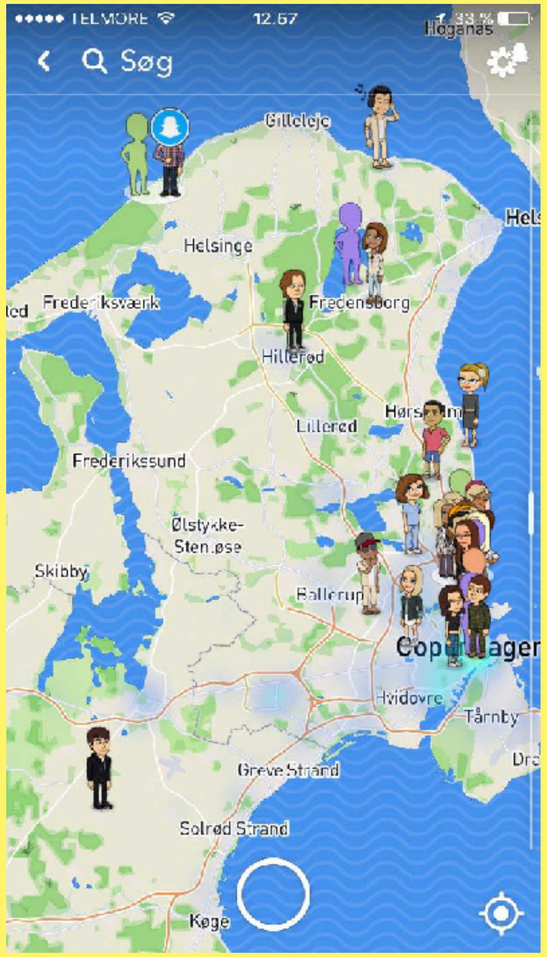

DATAFORSTÅELSE

Yes. Have I been taking cigarette breaks?

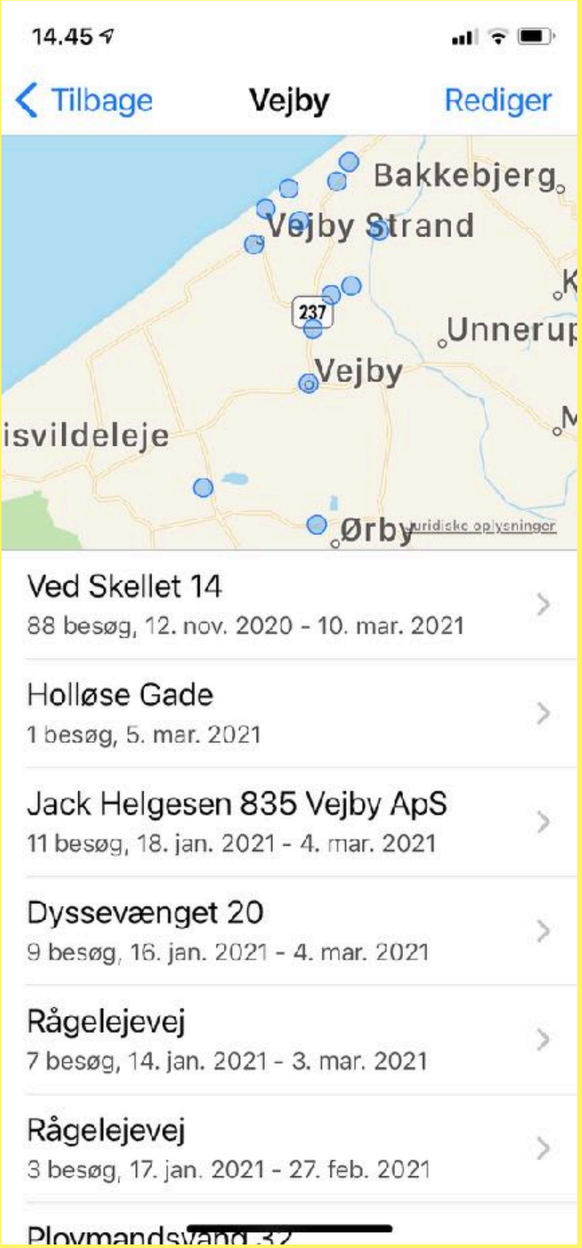

Iphone: anonymitet/lokalitetstjenester/Systemtjenester/ væsentlige lokaliteter

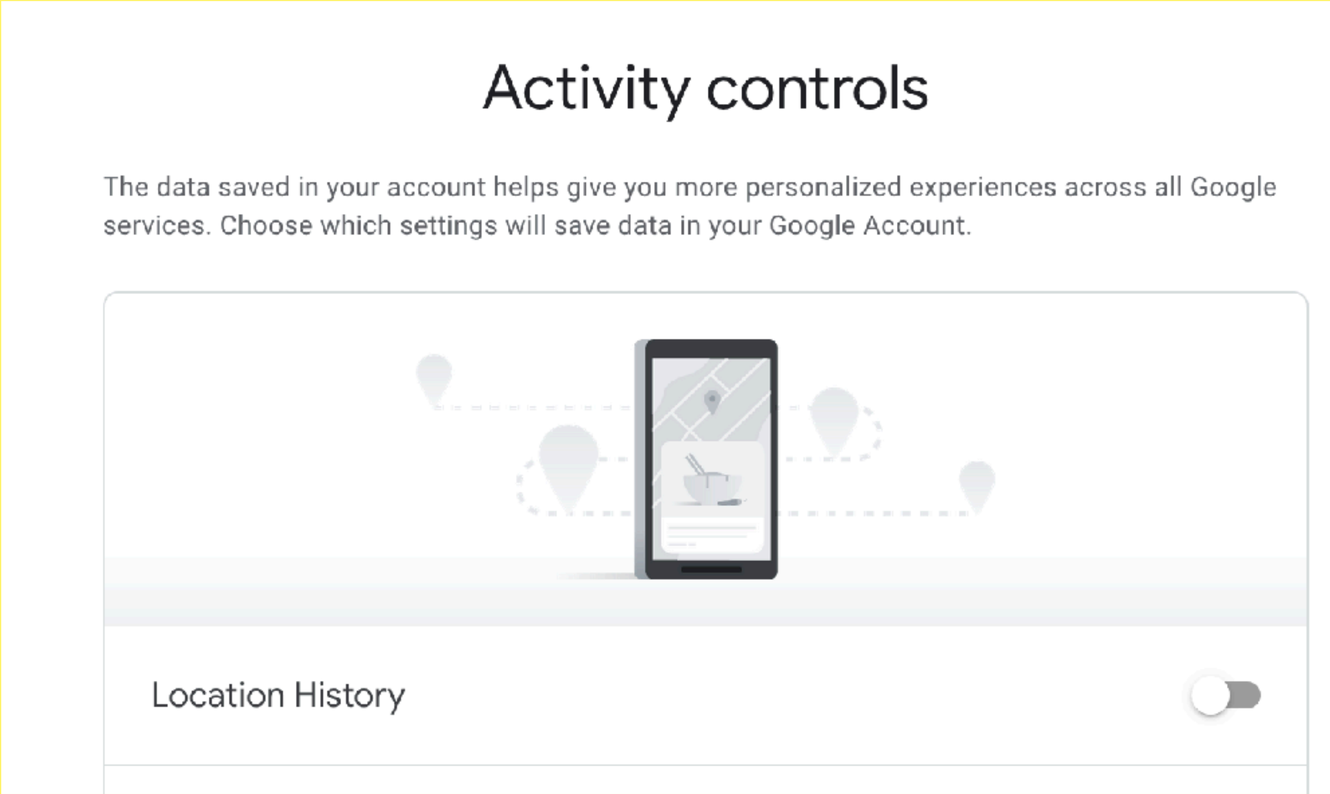

Google lokation fra din konto:
myactivity.google.com

https://wego.here.com/
App: HereWeGo

DATAFISK

UNDERVISNINGSMATERIALE

DATA FORSTÅELSE

MÅ JEG BE´ OM ALLE DINE LOKATIONER?

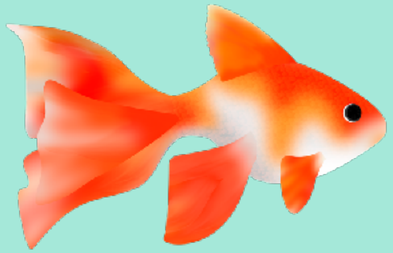

MÅ JEG SÅ FÅ ALLE DINE KONTAKTER?

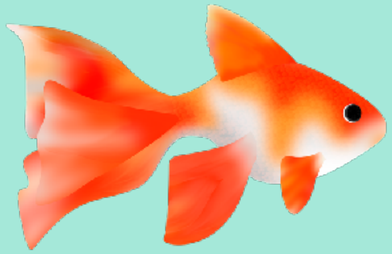

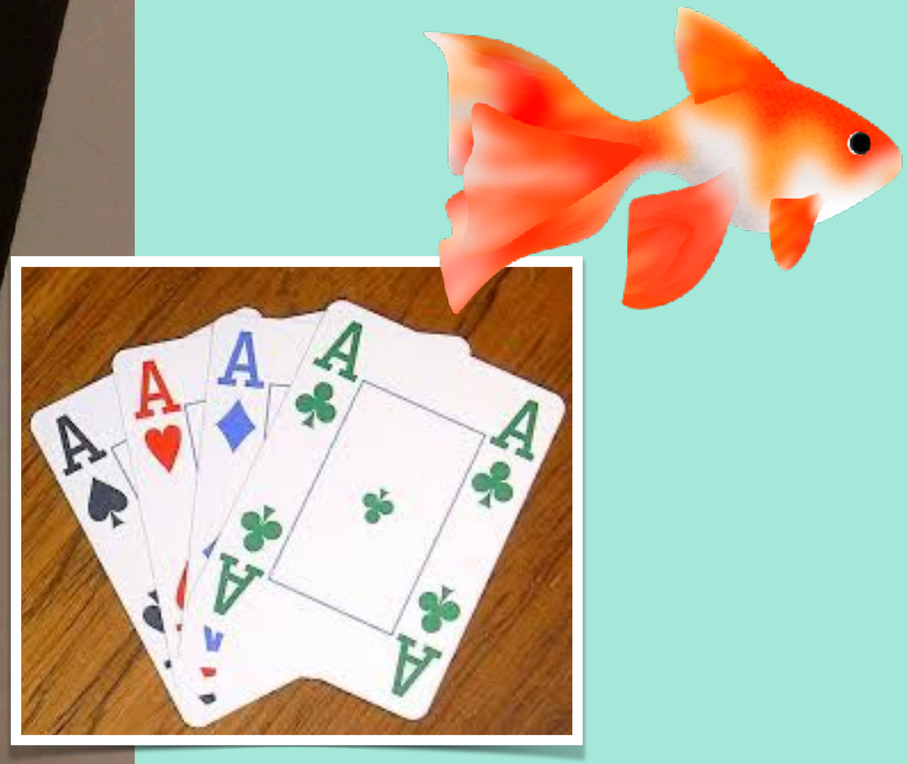

UNDERVISNINGSMATERIALE

DATA FORSTÅELSE

- SPIL
- SPILVEJLEDNING
- MENUKORT

LIGGER TIL UDPRINT PÅ DATAFORSTÅELSE.DK

UNDERVISNINGSMATERIALE

DATA FORSTÅELSE

03 DIGITALE FODSPOR

DATA FOR STÅ ELSE

QUIZ

slido.com

#2021-4

Brug af browser

FRA COOKIES TIL FLOC

DATA FOR STÅ ELSE

BROWSERE

Firefox
Safari
Vivaldi
Brave
(Tor)

Blokerer alle for 3. Part cookies

COOKIE- OG ADBLOCKERS
HVIS DU BRUGER CHROME OG PÅ TELEFONEN

ublockorigin.com

Adblockplus - app

Forskellen på søgemaskine og browser

SØGEMASKINER

Metager.de/en (tysk)
ecosia.com (tysk)
Searx.com
xayn.com (tysk)
Qwant (fransk/tysk)
Hulbee (schweizisk)
Startpage (hollandsk)
Duckduckgo (US)

CHAT APPS

wire.com

signal.org

KILDEKRITIK - NÅR DET GÆLDER DATA

- Er det for godt til at være sandt?
- Hvad lever virksomheden af? Data eller penge?
- Er det open source?
- Bor virksomheden i Europa, USA eller Kina tjek evt her: https://craft.co
- Kan du se, hvem står bag hjemmesiden?
- Hvad har andre evt skrevet noget om tjenesten?
- Har virksomheden en privatlivspolitik eller en datapolitik, du som lægmand kan forstå?
- Hvor opbevares data og bruges mange thirdparty cookies ? (https://webbkoll.dataskydd.net)
- Hvilke muligheder har brugerne for selv at kontrollere dine data?
- Er der tale om manipulerende adfærdsdesign?

UVM'S TJEKLISTE!

PAUSE

MICHAEL SCHØT

04 DATASIKKERHED

DATA FORSTÅELSE

PASSWORD MANAGER

1password.com

keepass.info

DATA FOR STA ELSE

QUIZ

slido.com

#2021-4

Lytter din tlf med?

dataforståelse.dk/videoer
MADS TEGLERS
Model, Amalies kæreste

TJEK DIN MOBIL-INDSTILLINGER

Lokation, mikrofon, kamera, fotos, kontakter?

Sæt dem som du finder bedste - men husk du kan altid løbende slå til og fra

DATA FORSTÅELSE

VPN

DATA FOR STÅ ELSE

SMART HOUSE

UNDERVISNINGSMATERIALE

DATA FORSTÅELSE

Smart House

Et forløb til dataforståelse.dk

DATA FORSTÅELSE

LB Forsikring

CFU CENTRE FOR UNDERVISNINGSMIDLER DANMARK

Formål med forløbet er, at skabe opmærksomhed på de dataetiske problematikker som der er i nogle af de teknologier som flere af os, installerer i vores hjem.
I et scenariedidaktisk forløb skal eleverne bl.a. analysere forskellige “smart-house” teknologier, designe deres eget smarte hus og reflektere over nogle af de dilemmaer der kan være når man *“inviterer teknologierne med indenfor”*

VIND ET SMART HOUSE

Konsulenter

Kig grundigt i den udleverede mappe.
Se hvad I kan tilbyde og kig godt efter hvor i huset det vil passe.

Familien

Træk et persona kort. Du er nu den person.
Hvert familiemedlem skal bestemme over et rum. Del rummene ud imellem jer.

Hver familiemedlem får nu tildelt en konsulent, som skal hjælpe dem med at bestemme, hvilke smart enheder der skal være i rummet

DATA FORSTÅELSE

Kosteskab
2.82 m²
Soveværе
13.28 m
Køkken-
alrum
54.42 m²
Værelse
15.46
Bad og toilet
10.68 m²
Børneværelse
13.70 m²

Sovevære
13.28 m

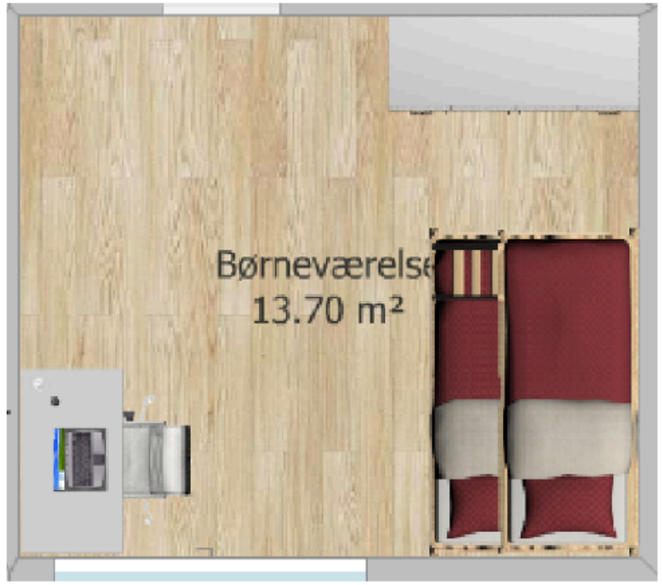
Børneværelse
13.70 m²

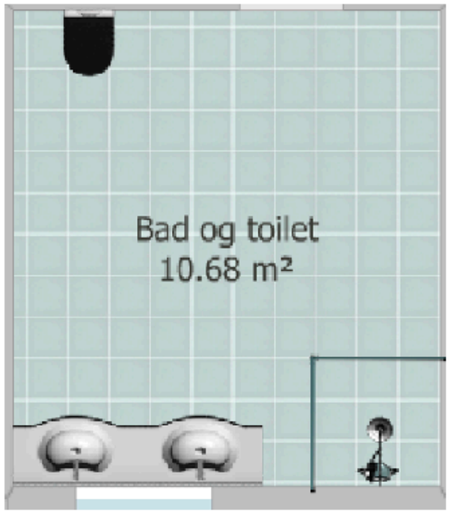
Bad og toilet
10.68 m²

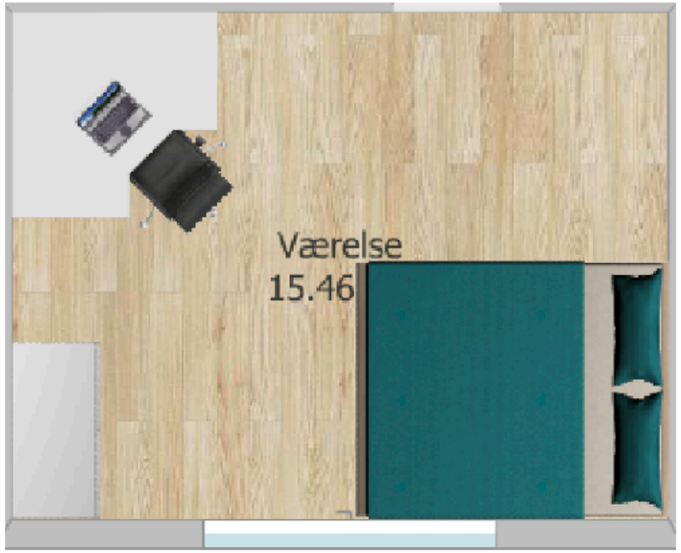
Værelse
15.46

Køkken-
alrum
54.42 m²

SMART HOUSE - TEKNOLOGIANALYSE

Hvad er det?

Hvad kan det?

Hvad erstatter teknologien?

Hvad er formålet med teknologien?

Er der andre der kan få glæde af/udnytte at du bruger denne teknologi?

SMART HOUSE - TEKNOLOGIANALYSE

https://www.geberit-aquaclean.dk/produkter/geberit-aquaclean-mera/

https://www.irobot.dk/roomba/s-serien

https://store.google.com/dk/product/nest_hello_doorbell

05 DATAETIK

DATA FOR STÅ ELSE

MIKROTARIFIERING

DATA FOR STÅ ELSE

DILEMMA

slido.com
#2021-4

DILEMMA

slido.com
#2021-4

Ventetiden er ca. 1 minut

Velkommen til Nordea! Vi gør opmærksom på at denne samtale bliver gemt.

Hej, jeg hedder Nova og er Nordeas chat-robot. Beskriv med én kort og præcis sætning på 2-15 ord, hvordan jeg kan hjælpe dig.

jeg vil godt tale med et menneske

Jeg sender dig nu videre til en af mine ledige kollegaer, vent derfor med at lukke chatvinduet. Min kollega kan se vores samtale, så det er ikke nødvendigt at forklare dig på ny :-)

Print

DATA FORSTÅELSE

https://bornholm.nu/

Dataetik er ansvarlig og bæredygtig brug af data - skridtet videre end efterlevelse af lovgivningen.

- **MENNESKET I CENTRUM**
- **INDIVIDUEL DATAKONTROL**
- **GENNEMSKUELIGHED**
- **ANSVARLIGHED**
- **LIGEVÆRDIGHED**

ÅRHUS & ROSKILDE & SORØ

- Ingen Google Analytics
- Ingen AddThis og 3. part cookies
- Ingen Google Site Search
- Roskilde: ud med Facebook Messenger
- århus.dk anvender udelukkende værktøjer, hvor de kan få en databehandleraftale, dvs ingen Youtube, Google eller Facebook men Siteimprove og Cludo
- **Men er det så ok at fx Århus med den anden hånd stor-indkøber af Google Chromebooks og Google for Education?**

- Ingen 3. part cookies, ingen profilering
- Ingen Facebook Connect
- Ingen Google Analytics
- Modererer alt indhold med mennesker
- Dataminimering (nej tak til CPR)
- Dataetiske retningslinjer
- Nej tak til manipulerende adfærdsdesign
- MEN - lagring på Amazon

Aula

Mette på Facebook

“Det har været en travl uge. Udfasning af restriktionerne har fyldt meget. Takket være jeres store indsats, har vi igen banket smitten ned i Danmark. Det er godt gået.

I dag glæder jeg mig over, at vi er nået til et sted i pandemien, hvor den nære fremtid for alvor ser lysere ud. I takt med, at flere vaccineres og større brug af test, kan vi begynde at planlægge en samlet genåbningsplan for Danmark.

Derfor har jeg inviteret partilederne fra alle Folketingets partier til møder fra på mandag. Målet er, at Danmark bliver fuldt og helt åbent så hurtigt, som det er sundhedsmæssigt forsvarligt. Jeg glæder mig til at høre alle partiernes bud på, hvordan vi bedst griber det an.

Nyd det skønne vejr”

EDULAB & LEGO

- Ingen 3. part cookies
- Ingen Facebook Connect
- Ingen Google Analytics
- Data lagres i DK
- Modererer alt indhold med mennesker
- dataetiske retningslinjer
- nej tak til manipulerende adfærdsdesign modsat SnapChat (og mindreårige influencers

The Mark-Up

- Our website will not expose you to third-party tracking
- We will collect as little personal information about you as possible and we will never monetize this data
- No MailChimp but **Revue**

Julia Angwin Chief Editor (tidl WSJ og forfatter til The Dragnet Nation) & Founder of new tech media

T — M

IKEA

THE WALL STREET JOURNAL.

Home World U.S. Politics Economy Business Tech Markets Opinion Life & Arts Real Estate

CMO TODAY

IKEA Promises New Data Controls for Consumers

Retailer says it will present simple, frequent privacy options

https://dataethics.eu/ikea-gives-users-big-promises-on-privacy-and-data-ethics/

https://www.youtube.com/watch?v=j1MsEl9cTRc&feature=youtu.be 02.06

INTERNET OF THINGS

Data i vores hjem, byer, biler - alle andre steder end gadgets

DATA RETTIGHEDER

Jvf GDPR:

- RET TIL AT RETTE
- RET TIL SLETNING
- RET TIL DATAPORTABILITET
- RET TIL AT SIGE NEJ TIL PROFILERING OG AUTOMATISKE BESLUTNINGER

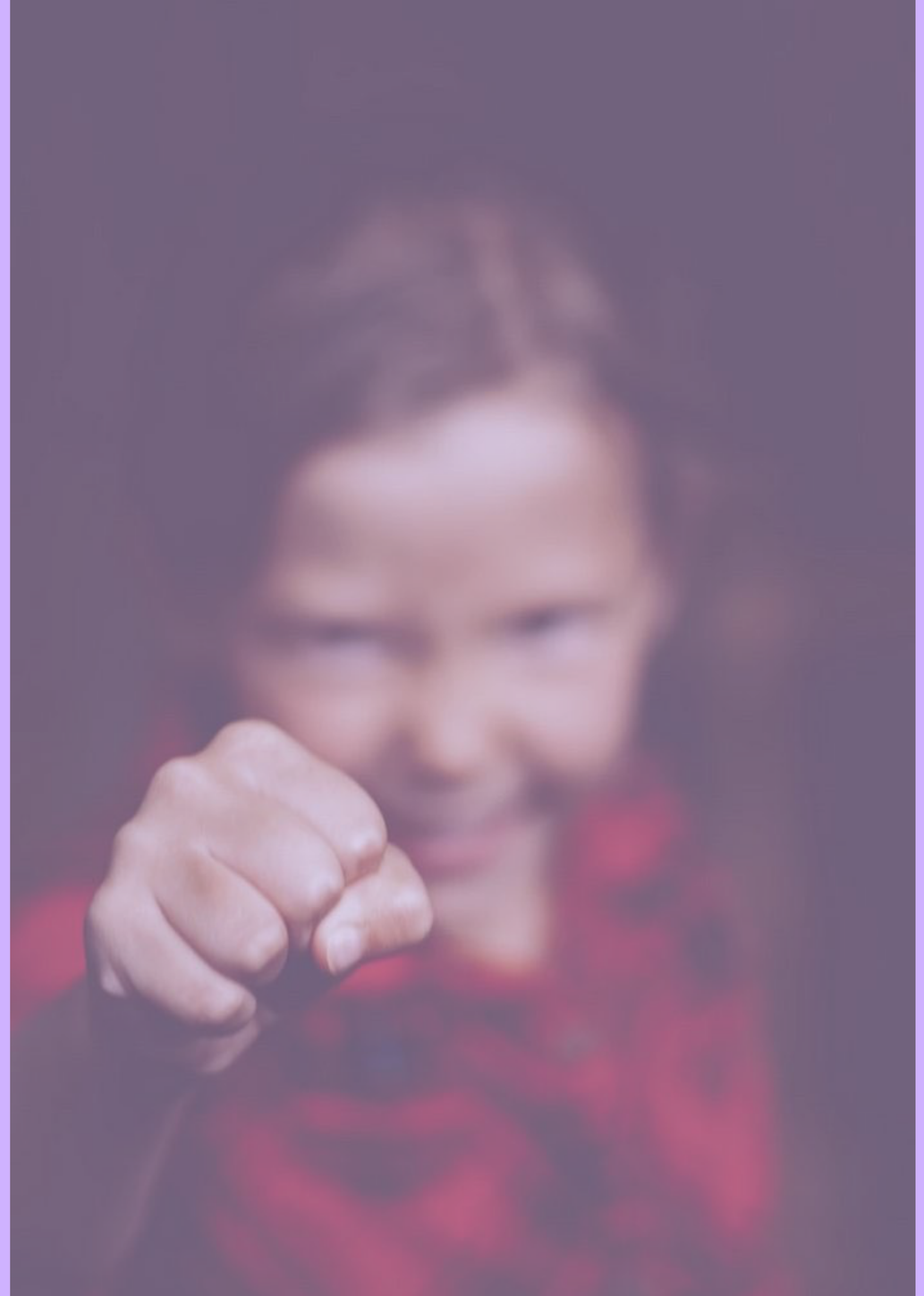

MAIF - MasterCard - Deutsche Bank

Spiir - Spenderlog - Data For Good Foundation

GDPRs PORTABILITET er første skridt til **individuel datakontrol** og datademokrati som:

Fordele
- Øger tilliden
- Demokratisk
- Giver sande, rigere og opdaterede data

Ulemper:
- Flere vil sige nej til at donere data/deltage i forskning
- Mere ansvar på individet

DATA FORSTÅELSE

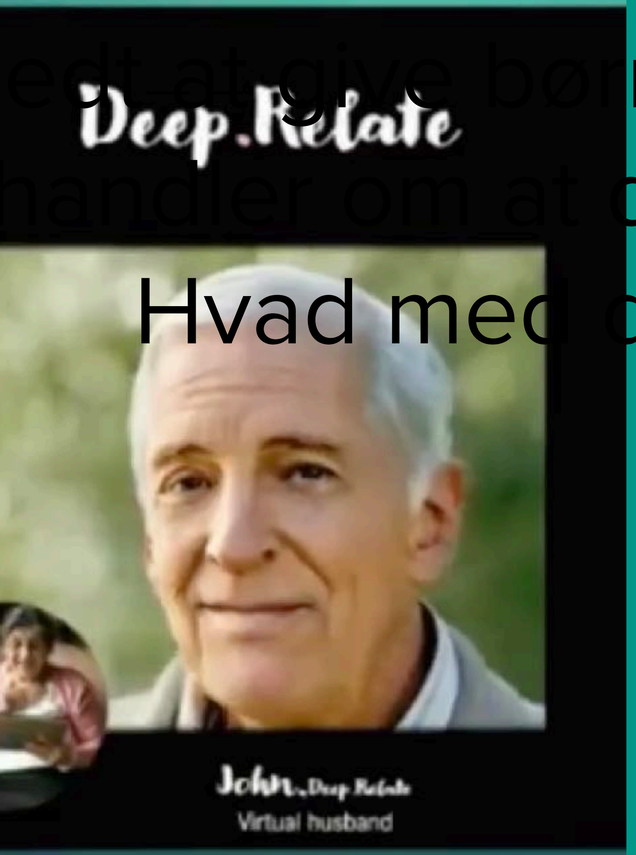

Konsekvenser for vores opfattelse af virkelighed og ikke virkelighed

edt at give børnene en version af sig selv når jeg er død - handler om at det er mig, der bestemmer over mine data

Hvad med det dynamiske menneske og hvem der programmerer det her

alternativer

Startpage/Qwant/Givero fremfor Google Search
Hetzner fremfor Google, Amazon el MS cloud
Cludo fremfor Google Site Search
HereWeGo fremfor Google Maps
Deepl.com fremfor Google Translate
Boost.ai fremfor FacebookAI o.lign
Firefox/Brave/Safari/Vivaldi fremfor Chrome
Matomo fremfor Google Analytics
Wire/Signal fremfor WhatsApp/Facebook Messenger og Slack
Whereby/JitsiMeet - fremfor Google og Facebook
Mailjet fremfor MailChimp
Vimeo /Twentythree fremfor YouTube
Cryptpad.fr/Nextcloud.com fremfor Google Docs
Clue fremfro Glow
Apple Watch/withings fremfor Fitbit/Endomondo

LÆRINGSRESSOURCER

Dataforståelse.dk

KONTAKT DIT EGET CFU ELLER SKRIV TIL LONNIE (LOSN@KP.DK), HVIS DU VIL HØRE MERE OM MULIGHEDERNE FOR AT FÅ EN GRATIS WORKSHOP TIL DIN KOMMUNE ELLER SKOLE...

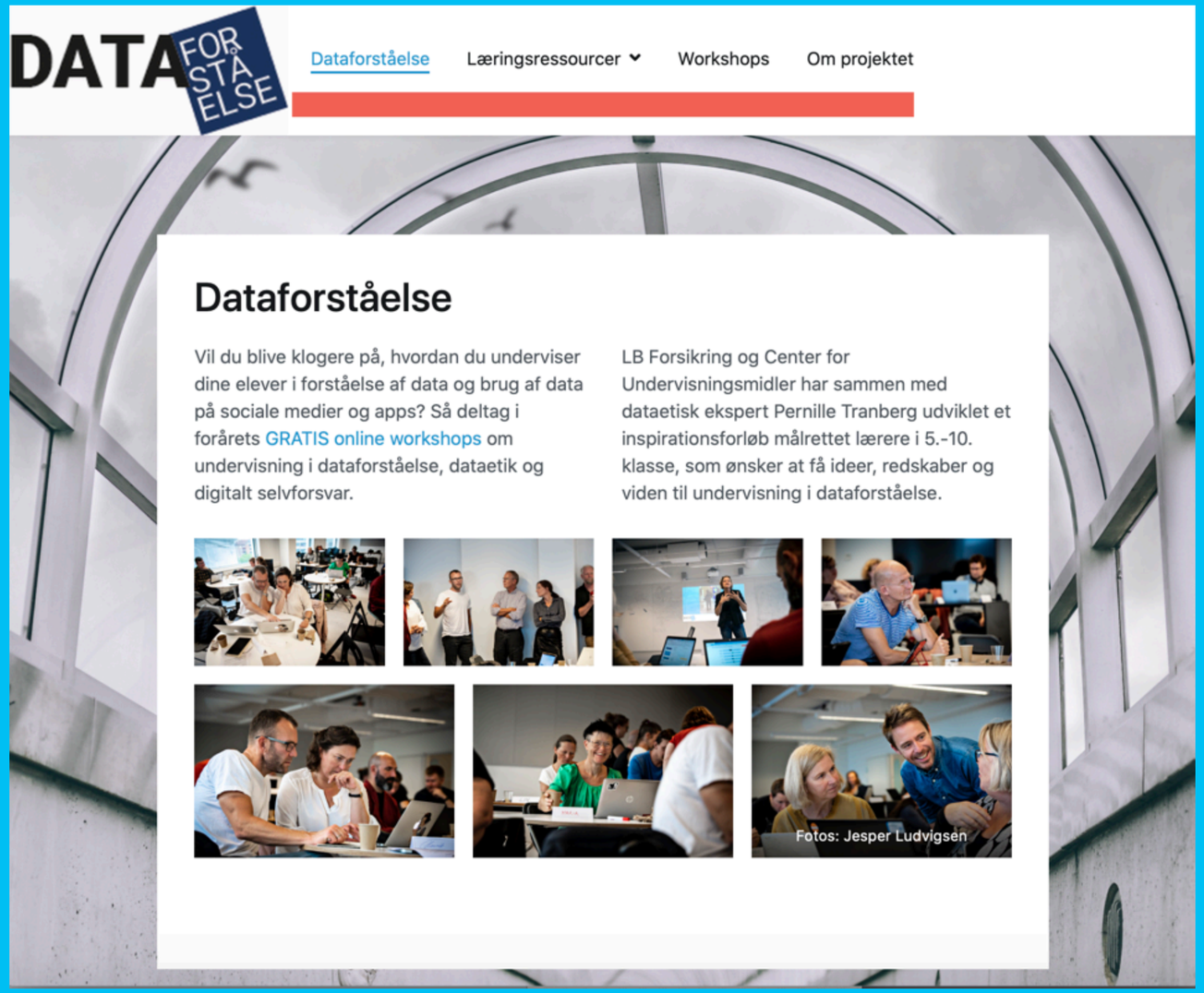

SPONSORERET AF

LB Forsikring

DATA FORSTÅELSE